

«Maktens ansikter»

Dialogbasert undervisning i Kommandantboligen

Angrep og motstand

Overmakt og offer

Svik og mot

Brutalitet og humanitet

En tykk strek skiller helter og skurker.

Slik ser Krigen ut, på overflaten.

Under fins et vell av bilder, gjenstander og ord

Hva kan disse bruddstykkene av fortid fortelle,

om maktforholdene mellom krigens aktører,

om etterkrigstidens oppgjør,

om skyld og ansvar,

og om historiefortelling?

***«Slike tider er ikke noe vi kan glemme. Siden vi er født lenge etter dette skjedde kan vi ha en tendens til å bare glemme det som skjedde før vi levde. Men dette er ting i historien som MÅ huskes.»
(Elev, våren 2017)***

«Det er intenst å jobbe med denne historien og faktaen, man innser hvor heldig man er og at man ikke skal ta det vi har for gitt»

(Elev, høsten 2015)

Kommandantboligen 2020. Eksteriør, tilbygg ved Jensen & Skodvin arkitekter AS.
Foto: Oliver Thomas Edwards, Doyo Group 2020.

Bakgrunn

Kommandantboligen på Falstad ble tegna og satt opp av fanger, på ordre fra SS-ledelsen på Falstad i 1943-1944.

Bygningen ble brukt som tjenestebolig for kommandanten og hans nærmeste underordnede.

Boligen representerer et maktsentrum i Falstads historia. Også etter andre verdenskrig ble den et maktsete. I åra 1945-49 bodde direktøren for landssvikleiren Innherad tvangsarbeidsleir der, og mellom 1951 og 1992 var den bestyrerbolig for spesialskolen på Falstad.

Fra høsten 2020 tas Kommandantboligen i bruk av Falstadsenteret. I kjelleren kan besøkende utforske utstillinga «Maktens ansikter», mens de i første etasje kan delta i «Demokratisk verksted».

Innhold og metoder

I løpet av undervisningsdagen ved Falstadsenteret vil elevene få utforske Kommandantboligen på Falstad, utstillinga «Maktens ansikter» og minnelandskapet Falstadskogen.

Undervisningsdagen har en gjennomgående metodisk og didaktisk tilnærming. Samtale, dialog og diskusjon vil prege hele undervisningsdagen. Ved å være aktiv gjennom hele dagen ønsker vi å utfordre elevene til refleksjon, diskusjon og kritisk tenking rundt kildebruk, historiebruk, minnekultur, menneskerettigheter og andre dagsaktuelle tema.

I løpet av undervisningsdagen ønsker Falstadsenteret å utfordre elevenes bevissthet rundt egen rolle som historieskapte og historieskapende. Ved å ta del i ei kreativ kommunikasjonsrekke gjennom forskjellige øvelser ønsker vi at elevene sjøl skal få oppleve og reflektere rundt hvilke konsekvenser maktbruk og misbruk av makt kan ha for samfunnet så vel som enkeltindivider.

Mål

Undervisninga på Falstadsenteret er tverrfaglig. I løpet av undervisningsdagen utfordrer vi elevene på kompetansemål og kjerneelementer i en rekke fag, samt dialogbasert dilemmatrening.

Eksempler på læringsmål som ligger til grunne for undervisningsdagen:

Elevene skal kjenne til hovedtrekkene i historia om tilintetgjørelsen av de norske jødene og fangehistoria knytta til Falstad under andre verdenskrig. De skal få innsikt i at tragedien angikk faktiske menneskers liv, og at den ikke var en unngåelig hendelse, men et sammenfall av både de okkuperte maktens ideologi, og enkeltmenneskers nære valg. Gjennom et rikt kildeutvalg skal elevene analysere og reflektere rundt offentlig så vel som privat dokument-, tekst- og videomaterialer.

Elevene skal få innblikk i at historia er noe vi forhandler fram som samfunn, og at minnekulturen er dynamisk og forandrer seg i takt med samfunnsutviklinga. Elevene skal få innblikk i at de selv er en del av denne forhandlinga, og at de sjøl er med på å forme minnekulturen. Elevene skal gjennom å arbeide med, reflekterer rundt og diskutere et rikt kildeutvalg tilegne seg kunnskap om Falstad-historia og se hovedtrekkene i utviklinga av minnekulturen rundt Falstad.

Dagsplan

09:30 – 10:00	Møtes på parkeringa på Falstadsenteret
10:15 – 11:00	Velkommen til Kommandantboligen Innledende samtale og forarbeidsoppgave
11:00 - 11:30	Lunsj
11:30 – 13:30	Tematisk arbeid og utforsking av utstillinga «Maktens ansikter»
13:30 – 14:00	Diskusjon, refleksjon og avsluttende samtaler

Undervisning i borggården på Falstadsenteret
Foto: Ole Martin Wold (2018)

Praktisk informasjon

Undervisningsdagen på Falstadsenteret er fleksibel. Om gruppa ikke har vært på Falstad før, kan vi begynne eller avslutte undervisningsdagen i Falstadskogen. Gi gjerne beskjed på forhånd om hvor mange av elevene som har vært her før, og om gruppa ønsker et besøk i Falstadskogen i løpet av undervisningsdagen.

Husk matpakke. Falstadsenteret fører enkelte kioskvarer, samt muligheter for å kjøpe drikke, men vi har dessverre ikke et fullverdig lunsjtilbud på senteret.

For å kunne ivareta alle elver som deltar på undervisning på Falstadsenteret, setter vi stor pris på om dere kan ta kontakt på forhånd om det er behov for tilrettelegging for enkeltelever eller elevgrupper. Dette gjør dere på epost: undervisning@falstadsenteret.no

Falstadsenteret ser fram til å møte alle ungdommer og voksne som skal delta på undervisning høsten 2020 og våren 2021.

Velkommen.

Falstadsenteret

Falstadsenteret ligger på Ekne i Nord-Trøndelag. Bygninga ble satt opp på 1920-tallet, som en del av Falstad skolehjem. SS tok i 1941 i bruk bygningen som fangeleir. I krigsåra satt mer enn 4200 mennesker fra over 15 ulike nasjoner fanget på Falstad

fangeleir. I dag er senteret minnested, museum og senter for menneskerettigheter. Hovedvirksomheten er undervisning og forskning om fangehistorie fra andre verdenskrig, minnekultur og menneskerettighetene.

